

Q. B. V.

DISSE^TATI^O ACADEMICA

De

FORMA PHYSICA

QUAM

Cum Consensu Amplissima Facultatis Philosophicae,

Ex Auctoritate

ET

Sub Præsidio

MAGNIFICI DN. RECTORIS

PLURIMUM REVERENDI ET PRÆCLARISSIMI

M. ANDREÆ PETRÆI

Philosoph. Naturalis Professoris celeberrimi,

Præceptoris & Promotoris perpetim colendi

Sine præjudicio V. Cl.

LIBERALIS EXERCITII ERGO

PROMOTORIBUS, FAUTORIBUS AC AMICIS

SPECIMEN SUI DUM EXHIBERE CONATUR,

PROPONIT

Sr. R.^{r.} M.^{sis} Stipend.

GABRIEL WALLENIUS

Westmannus

In Auditorio Aboa Maximo ad d. 19. Sept. 1674.

A B O Æ,

Excusa à PETRO HANSONIO, Acad. Typog.

EXCELLENTISSIME ET AMPLISSIME
D O M I N E

Reverendissime in CHRISTO PATER

D. JOHANNES GEZELI

S. S. Theol. Doctor Celeberrime,
Dicæcios Aboënsis Episcope Dignissime,
Academie ejusdem Regiae Pro Cancellarie optime,
STATORUM

MEORUM PATRONE SUMME,

Is, qui ad Reip. gubernacula sedent, quam boni omnes se commendatos cupiant, loqvuntur inscriptiones eorum, qui lucubrationes suas non imperitorum Conjecturis, sed doctissmorum quorumq; judiciis ac censuræ subjiciunt, eum maximè in finem, ut Viris verè literatis accepti esse possint. Ni fallor, Et hoc assequuntur interdum, qui castissimum Musarum chorum, lucro Et quæstui turpisimo cum magnâ nominis sui infamia prostituunt, qui scriptis suis eligunt patronos obscuros non solum Et doctrinæ expertes, sed uni sèpè chartæ propè innumerabiles. Affectionem priorum quidem præ se ferunt, nec spe frustrantur, dum interim magna in his dissimilitudo sit, probitatis Et malitiae. Sed nostrum non est tantas componere lites, Et tantis his malis publicis noster hic sermo vix mederi poterit: Satis audaciam eorum compescuit in Inclutâ hac Academâ Senatus maximè Venerandi optimè in his ut reliquis consultum, Et matrum hac de re judicium, quod nostros sèpè numero impedit

quo

quo minus dedicaturi quidam, audacia ne dicam an temeritate sibi metipsis & toti ordini contemptum, invidiam & odium concilient. Ergo per vetustum & laudabilem nostratum scilicet, sicut & gravissimae Antiquitatis ad modum, dum & Ego cogitare de Patrono coepi, Varijs incitamentis ad Rev.^{fr} Dig.^{tis} T.^x infulas trax⁹, scriptionem hanc ut debui, substrata Mitræ Tuae volui; hac occasione, si non alia, ut Rev.^{fr} Dig.^{tis} T.^x innumera in me collata beneficia praedicarem (quæ digna certè sunt, ut longo orationis excursu percenserentur, nisi verendum esset, ne τῆς κολαχεῖας suspicionem incurrerem) & gratitudinem meam argumento aliquo declararem. Multa taceo: & segetem illam prætero largam, hic mibi quæ suppetit, unde in Reverend. Dignitate Tua laudare possim divinum animum, castum corpus, sobriam mensam, puram mentem. Sed Reverend.^{fr} Dig.^{tis} Tuae Virtutum Catalogum hic non texo, nec enim panegyricum scribo, sed dissertationem hanc, specimen mei, Rev.^{fr} Dig.^{tis} Tuae dico, huic quod infinitis Nominibus omnia debebam. hoc innumera probant: ostendent brevibus sequentia quæ tacere nefas, ubi auribus Rever.^{fr} Dig.^{tis} Tuae non blandiar, neq; enim mihi hic mos est; malo veris offendere. Me etenim parentibus ut optimis ita charissimis orbatum, omnipatrimonio exutum, omni stipendio destitutum, non tantum Rever.^{fr} Dig.^{tas} Tua benevolo amplexu exceptit, sed per biennium fere paterno in sinu fovit, liberaliter non tantum aliuit & sustentavit, Necessaria studioso omnia suppeditavit, sed etiam, ut aliquando altius saperem, calcar, media & sumptu-

non minimos superaddidit. Adversa quod valetudo mea Rev.
Dig.^{tis} Tua tam cordi fuerit, affectum illum unicū exprime-
re nequeunt, Gratissimus, fateor, ob id animus, & pro
incolumitate Rev.^{fr} Dig.^{tis} Tuæ etiā cum lachrymis
indesinentia suspiria, ad quæ respiciet certè altissimus: hoc
modo semper Tibi gratias acturus: referre etenim qui potero!
Non Tua fortuna desiderat remunerandi vicem, nec mea
suggerit restituendi facultatem. ast

Pauperum & baud potentum quod Tu Patronus fueris,
En, tibi contra Potentes, Patronus erit Deus.

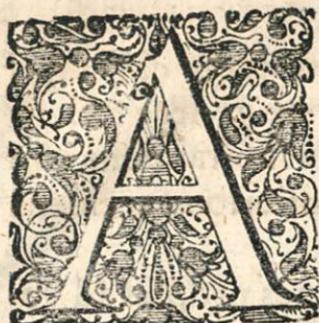
Ἐστη ὡς ὅδε ὑψίστη, καὶ ἀπόποιε σε μᾶλλον ἢ μήτηρ σε. Alias Con-
sentum me q. reddunt honorū omnium Elogia in Rev.^{fr} Dig.^{tis}
Tuæ honorem quæ dicūtur, non unius mei, fratriς & Andreae,
sed multorum taliū & aliorū de causa. Aequissimū igitur est,
ut ad Reverendissimā Dignitatem Tuam studiorū meorū heic
hæ primitiae accedant, & in ipsū fontem refundantur; publico
cum sc. Encomiū, & simul grati atq; devoti animi mei arrha-
bo: Mercedem etenim majorem, & Rev.^{fr} Dig.^{tis} Tuæ benefi-
cijs laborib; atq; curis sacris dignā, certo certiū ut dixi, Rev.^{fr}
Dig.^{tas} Tua a Deo exspectabit, largā nimirū ejus benedictionem
valetudinē secundā, & πάντων πάντων Εὐτυχίας επιφύλαξ Ex imenso gra-
tia Divina Oceano profluentē, ut Ecclesia Christi años adhuc quam pluri-
mos Rev.^{fr} Dig.^{tas} Tuapraesse & prodeesse queat; Sic tādem αμαράντιον
τῆς δόξης σέφανον in cælis reportet! περισσέων γδ̄ εν τῷ ἔργῳ τῆς
κυρίας, ο κόπος σε γὰρ ἐσει νενός εἰν κυρίᾳ. Vale & fave.

Reverendiss. Dig.^{tis} Tuæ

Aboz 5. Junij
M. DC. LXXIV.

Addictissimo & devotissimo
clienti

GABRIELI WALLENIO Westm,

Nimi nostri ea est in-
doles, ut rerum pulcherrima-
tum & abstrusarum Naturam sci-
re desideret, cuius cognitione
acquisita svaviter delectatur.
Formâ Physicâ cum nihil sit pul-
chrius, nihil cognitione difficilius, ejus pulchritudine
permotus pauca hæcce subnectere, & pro instituti
præsentis ratione examinare animus est. Fateor ar-
duam hanc materiam, & viribus ingenii mei impa-
rem, satis difficilem: Humanæ dum interim sapien-
tiæ pars est, quædam æquo animo nescire velle; In
Magnis voluisse sat est; mihi sufficit prodire tenus, si
non detur ultra,

Nominalem definitionem præmitto: Nomen
Formæ à Græco μορφὴ transumptum statuo.

Estquè hoc satis πολύτυπον. In præsenti de eo tan-
tum agitur, quod καὶ ἐξοχὴν sic dicitur, videlicet de
Formâ Physica, quæ est altera pars Compositi, & cū
materia propriè sic dictâ constituit unum aliquod
per se.

Variis Nominibus hæc rerum Naturalium forma

indigitatur: λόγος τῆς θεωρίας, λόγος τῶν πράγματος, ἐπελέχεια
μηρῶν, εἶδος κτλ., quæ passim apud authores videri pos-
sunt.

V.

Definitionem Realem exhibere, tanto difficilius,
quantò acrius Maximi Authores de genere dissen-
tiunt; alijs quippe cum Aristotele substantiam, alijs
verò cum antiquioribus & recentioribus accidens
statuentibus.

VI.

Quarum autem partium rationes proprias ad ve-
ritatem accedant si principiis cognitionis Physicis,
utpote sensibus, & divinæ revelationi fides non de-
roganda, rectius forma accidens quam substantia
salutanda videtur.

VII.

Divina revelatio sive S. Codex, nullibi formæ a-
licujus mentionem facit, quæ sit substantia; ut nequè
materiæ omnium operationum expertis, quod sta-
tuunt illi qui fingunt Materiam, puram esse poten-
tiam, i. e. nullas habentem qualitates sine formâ
substantiali; ast demonstrent in aquâ, sine vel re-
motâ ejus materiâ causam humectationis &c.

VIII.

Recta ratio medium principium cognitionis nun-
quam sensibus Contraria, sibi etiam constans, for-
mæ alicujus substantiam sine materiâ adstruere fo-
briè non audet, ut ostendat peculiarem formæ subsi-
stentiam (1) in rebus inanimatis (2) Naturalibus, quæ
indeterminatam formam ex natura, per multas arte
habent,

habent, salva manente materiâ evanescentibus for-
mis quibuscunq; (β) Artificialibus, e. g. fistula una
eademq; ratione materiæ, pro varietate suæ forma-
tionis varios edit sonos, causa diversitatis non mate-
ria, E. forma, sed annon substancialis? minimè qui-
dem: in singulas horas mutabilis, nullam subsisten-
tiam monstrat.

IX.

Ast inquies, non de Artificiali, sed de Naturali in
Physicis sermo! R. Regula rationis est, artem imitari
Naturam, quibus qui non contentus, ei ad superi-
us exemplum patebit regressus.

X.

(2) Plantarum & bestiarum, per mortem re-
vulsas & repulsas formas, demonstret quispiam su-
perstites? nam secus formam faciens substancialm,
(quæ Ens per se i.e. susquè dequè habitâ ratione hu-
manâ; subsistens) in sensu & rationem mendacijs
peccat, divinam verò ex S. S. revelationem ferè non
attendit.

XI.

Restat unicum formarum substancialium Patrono-
rum refugium, & subsistentia animæ humanæ homi-
ne extincto: verum quis hoc docuit, non sensus, E.
nec ratio quâ talis, sed S. Codex. Rectè, sed ubi vocat
formam? Nullibi! Addo, si anima hominis esset
ejusdem forma, utiquè homines in alterâ vita non
erunt *ἰατροί-λοι*, quam Naturam ipsa cœlestis veri-
tas Sadducæis & olim & nunc exposuit quam ma-

ximè

ximè dilucidè dum dicit, ἐν γῳ τῇ ἀναστάσει ἐπὶ γαμώσιν, ἐπὶ^{το} οὐχαριζόνται ἀλλ' ὡς ἄγγελοι τῷ θεῷ ἐν δρεπνῷ εἰσί. Matth: 22, 30.

XII.

Nomina formæ in quacunq; lingvà, sive sint synonima, sive Epitheta, non substantiam eam faciunt;

XIII.

Qui formam volunt substantiam immateriatam esse, necessum habent, spiritum vocitent, is autem si triplex tantum, nempè vel Deus, vel Angelus, vel deniq; anima hominis; Neutrum horum omnium corporum Naturalium formam quis dixerit.

XIV.

Sed dicitur ne spiritus corporeus, ut vini &c:
Resp. Loquendum cum vulgo, sentiendum cum paucis, qui rectius liquorem eundem appellabunt subtilem: Dari vero spiritum elementarem, qui tamen non corporeus naturam vel aëris recte pensanti patet.

XV.

Posito sed non concessso spiritum lapidificum esse formam lapidis, erit non alias quam propter arenæ vel materiæ lapidis constitutionem cum figura, at neq; hæc neq; illa substantia est; imò ille spiritus ut causa suæ formæ, sic hæc illius effectum; Ergo neq; principium vel causa, ipsa Forma salutabitur, in sensu rigoroso.

XVI.

Definitur itaq; hâc ratione: Forma est dispositio Rei Naturalis, per quam est id quod est.

XVII.

Cur nec principiū, nec causam cum Philosophorū vulgo formam fecerimus, ratio superius allata evincit: differentiam exponunt 1. tam subiectum quam objectum, quod hoc in passu est unum idemq;. Notanter autem dictum rei Naturalis, non corporis, quia lux illa primigenia quæ adhuc substantia est, ut & aer sunt sanè res Naturales, an verò æquè competenter corpora dicantur, altius quam hactenus discernendum, nam omne corpus rectè loquendo est substantia palpabilis. 2. finis formæ est, ut formatum per illam sit illud quod est; Nam à formæ res Naturalis distinctam habet essentiam, Nomen & operationes.

XVIII.

Formarum originem quod concernit, variant Philosophorum sententiæ, nos aliquas & præcipuas attingimus,

XIX.

Causam formarum effectricem, quidam cœlum sive astra statuunt, verum hoc admisso, nulla generatio erit univoca; cum illa universaliter ad omnes generationes Naturales concurrant, ac propterea nec ullius determinatæ rei speciem producere possunt.

XX.

Alij dicunt formas educi è potentia materiæ: Alij a Deo creari: alijs formas induci statuunt, alijs generari, alijs congenerari; alijs traduci; alijs propagari cum quibus omnibus distinctione certâ facere possumus.

XXI.

Interim absolute nostram sententiam pronuntiamus, Nos cum illis facere, qui formas ut & materiam, in primâ Mundi origine, cum rebus ipsis creatas esse asseverant.

XXI.

Hodie in generatione novarum rerum rerū quomodo fiant? non possumus, quin afferamus formas esse sui multiplicativas. h. e. generans, non solū materiam, verum etiam formam rei generatæ largitur, cum hæc sit tanquam finis generationis,

XXII.

Generans deindè sibi simile in specie producit,

XXIII.

Porrò Deus sic suis creaturis benedixit, illisq; vires generandi, tœtificandi, & se multiplicandi secundum species suas concessit; Gen. i: ii. 12. hæc omnia per formam fieri, nemo inficias ibit.

XXIV.

Concludimus itaq; formis omnibus commune esse ut sint sui multiplicativæ.

XXV.

Officia formarum quod attinet: primarium est, dare esse rei.

LXVII.

Secundum: distingvere rem à re;

XXVIII.

Tertium: operationes edere.

XXIX.

XXIX.

Secundaria officia varia sunt; ut potè, determinare accidentia secundum conditionem speciei; continere & unire ea quæ sunt in corpore &c:

XXX.

Gradus formarum quadruplices potissimum hi sunt: primus dat solum esse simpliciter.

XXXI.

Secundus: **Esse** & vivere,

XXXII.

Tertius: **Esse**, vivere & sentire.

XXXIII.

Quartus & ultimus, **Esse**, vivere, sentire & intelligere. Et hic supremus formarum gradus est, qui soli animæ rationali competit. Et tantum de formâ, hâc vice, physicâ, pro simplicitate & brevitate, quam scientes sectamur: præcipue dum ego ab humano lectore hanc summo opere petam & exspectem æquanimitatem, facturum eum quod facere videmus eos, qui non tantum eruditii, sed etiam boni, immaturæ ætatis imperfectos conatus favendo in melius provehunt. Mihi etenim fatis fuerit aliquid attigisse, & meis similes exercendi ingenij causa ad cogitandum excitasse.

COROLLARIA

I.

Ethicus Biblicus Optimus.

2.

Proditor Politicus pessimus.

3.

Ebriosus Oeconomus Nullus.

Móvω τῷ Θεῷ δόξα.

VIRO JUVENI

Natalibus, Ingenio & Doctrinā venerabili

Dn: GABRIEL WALLENIO
De Formā Physicā publicē differenti.

Pondere, Mensura, Numero, Deus omnia fecit
Ars quoq; Naturæ simia tentat idem
Materias vario disponens ordine certas.
Millia mira videt, multaq; mira facit;
Ergo sub externā Formā, quæ causa movendi
Dum Ratio primā fronte notare nequit,
Id tribuit formæ internæ substantia dictæ
Quam tamen in cassum quisq; probare volet:
Quod quoniam scripto, monstras Doctissime docto
GABRIEL, Aonidum mysta probate Deo
Præmia pro meritis tribuet tibi stator olympi
Semper & in terris quæ tibi fausta precor

L. Mq,

ANDREAS PETRÆUS
Ac: h. t. Rector

AD

Virum Venerabilem,

Dn. GABRIELEM WALLENIUM West-
mannum, Academiae nostrae alumnum, eruditio-
ne ac Virtute Præstantissimum, amicum
meum dilectum;

DE FORMA PHYSICE DISPUTANTEM.

Prinципium est aliud, quo differt alterum ab illo:

Sic essentia quid? denotat en aliud;

Corporis & Physici pars altera dōns simul esse,
Distingvens eadem, dic operata eadem.

Esse etenim doctis Metaphysicæ, Physica Forma,

In Logicā quid sit, ritè docetur idem.

Differit egregie de non problemate inioni,

Vir Iehovæ Gabriel, *Vive valeq; diu!*

*L. Mq;***ENEVALD. SVEN.***Q. G. a. SS. Th. D.*

Prof. & Past. Aboz.

Venerabilis ac doctissime Dne Walleni amico per dilecto

TU jam strepitum opponentium videris Tibi audire: Sic
 augor, quis thesium tuarum eruditarum examini pu-
 blico jam jam immines. Ego igitur qui vim fructumq; in-
 genij tui novi, non possum non tibi felicia quæq; adpreca-
 tri, sed tanto magis gratulari præsentem occasionem, qua
 ad majora obtinenda, solida via pergis concitatio: Vale..

L. Mq; adpos.

PETRUS Bang D. & Prof.

VIRO Venerabili

Dn. GABRIELI WALLENIO,
Amico suo veteri;

Informem fluidæ massamq; rotatilis aule,
Java pot. ns, motu perficit auct. suo;

B 3

Et pla-

Et placidas rebus formas superaddit amoenis:

Mundi que vastam condecorant faciem.

*Hecce , Tibi gnaro, recolis Formose WALENI,
Justus erit trita Pansophie & Valor.*

Festinanti calamo gratulabatur

E L I A S Vil-landz

Med. Doct. & Prof.

Nemo dubitare potest, pereximie Dn. Respondens, quin rerum ipsa cognitio, originem primam habeat à mentis recte disposita interioribus, originis v: Punctū à sagaci sensuū derivet judicio; Quibus velut alis, tot seculorum eruditī, per summa, media, ima, per innumerabilem illam corporum multitudinem, per tot delitescentes arcanorum differentias, felicitè satis iverunt. Quippe, ea quæ conspexerunt admirati sunt valde, admirando altius contemplati, contemplando tandem sunt Philosophati. Taceo tria illa corporum genera, lucida, diaphana, opaca, eorumq; universum exteriorem adparatum, de interioribus v. virtutibus, quæ sunt naturarum velut testimonia, cum nihil definiant sensuum arbitria, vocanda in partes ratio, occultum illud nostrum Symbolum, & divinæ intelligentiæ investigabilis imago, quæ sinè periculo, cuncta rerum penetralia scrutatur, singulaq; mundanorum globorum systemata peradit. Eadem illa mens, postquam singulorum sensum, vitam, motum, & seminalem potestatem perambulaverit, eosq; pervenit tandem, ut invento naturæ clavo, qui unicus saltē est, mirabilem effectuum causas, si non semp̄ apodicticas, saltē probabiles, sine difficultate explicet, nec uspiam ad propudiosum illud ingnorantiæ quorundam asylum confugiat. Igitur recte à Te factum judico, quod his sacris operatus, non de vili aliqua materia, sed arduo argomento omniumq; difficultatum basi, circa initia differere incipias. Est enim *Forma* illa *Physica* cunctarum rerum insigne ornamentum, corporum gloria, Philosophorum admiratio, decor deniq; & pulcritudo inestimabilis. Sanè, hac ratione, vestigia Parentis Tui festinas premere, quem, in Poësi insignem, in oratione gravem, in cetera eruditione vastum fuisse, illius scriptra satis copiose demonstrant: Axi auten̄ Tui, viri, undiquaq; docti cuius ut nomen habes

habes, ita adlabora personam quoq; sustinere; quod tunc fiet maxime, si ipsæ doctrinæ, per omnem vitam, junxeris virtutum nobilissimas *Modestiam & comitatem*, nec usquam permiseris nobilem tuam mentem *superbia* inundari; quod vitium, etiam ubi nunquam fuit, de facili notare poslunt. Censores hodierni. Qui ex calumniandi affectu ejusmodi vocabula licet effuderint; sufficere tamen potest constanti & cordato, spe & fiducia ijsdem occurre, vel inanes eorum curas si placet deridere. Fœmina incessu levis & lingua procax inhonorata & contemptibilis manet & manebit, ille vir, si tanto nomine compellandus, dicendus est levissimus, qui non amat id quod ratio dicitat, quod judicium discernit, quod mens imperat, sed quia ea quæ voluntas ingerit præceps eruat ampla verbis, rerum vacuis, plenis ineptiarum. Dixi aliquando & dicam hodieq; dum libido furit, hineq; oppugnandi ardor urget, illinc resistendi cura deest, non salvum esse potest pudicitiae decus, qui ad quemvis fatorum ictum trepidat, conscientiam abicit, cœlumq; ruiturum timet, is mihi quidem videtur dubitare, addo planè desperare de Auxilio Divino, concredita ingenij vi, & fragili clavorum robore, de quibus pender superioris mundi machina. Nec pulchras, nec utiles esse arbores istas, quæ optimi fructus non sunt feraces, putavit quidem haecenus, & forsitan nec aliter sentiet olim tuus singularis

DANIEL ACHRELIUS
S. & A.

Pereximie & vener. Dn. Respondens
Amice singularis

Via ardua quod nobis sit, qua veritas investigatur, testantur omnes, quorum animus in hujus inquisitione magis est sollicitus Id non sine causa summi quoq; olim conquesti sunt viri. A naturâ nobis mens quidem rerum optimarum capax data est, sed non frustra, videtur enim quasi præcipere ne, per segnitiem ad virtutum excellentiam perveniri posse credentes negligamus interiores mentis vires experiri. Studebit is & assidue laborabit, qui abstrusa scientiarum eruere & ob notitiam variarum rerum, quæ ex yscparatur, doctus salutari cupit. Delitescit siquidem vera illa nullag

laq; nunquam laudis parte fraudanda sapientia in secretioribus re-
rum abstrusarum thalamis, sunt & quedam eorum ita abscondita
ut propter subtilitatem amplitudinemq; suam vel ingeniosissimi ca-
jusvis vim & acumen, si non fugere, habetare tamen imò defatiga-
re, possint. Inde qui cum industria scitè novit emere eandem ut
cum laude & adprobatione Doctorum virorum sua defendere posse,
is præbet certum studiū indefessi argumentum, viamq; hanc arduam
invenisse videtur. Ut hoc obtineatur cura & labore opus est labo-
riq; insistendum. Leviore enim operā ad scientiam non itur. Hæc
& re jam agere Pereximie & ven. Dn., video. Ecce Prodeunt leclissi-
mi ingenij tui fetus & fruges doctæ mentis tue. Sic ostendis o-
peram non perdere eos, qui ad liberales bonaq; artes animum ap-
pulerant. Scilicet ut rarus Doctrinae proventus; Ita gratuē & lau-
dabilis est, suiq; cultores rem recte judicantibus reddit amabiles.
Iure merito & Ego tam honestis tuis inceptis gratulor & a cunctipon-
tente Deo letos adprecor successus. Siquidem sciote tuam acquisi-
uisse eruditionem, cupiditate motum glorie, non eā, quā ducuntur
ij, qui ab animi moderatione alienissimi se sòlos commendari cupi-
pidissime audiunt quig; malunt, nescio, quid malis suffinere quam ali-
quid se nescire confiteri: sed eā, quam plenis passibus sicutantur mo-
destiam amantes quiq; nihil magnificum & singulare de propria do-
ctrina ipsi sentiunt. Hi etiam submissionem animicum eximia eru-
ditione consociare sciunt. Propterea ut prosperè capisci ita feliciter
perge & incepta persequere. Sic tibi meta exoptata cui immines, fe-
licius & facilius continget. Vale.

Tibi Addictiss.

J. PETREIUS.

Salve vir Deo Sacer ac Musis!

Amantissime WALLENI.

IN idem bis non descendimus flumen. Manet idem fluminis no-
men, aqua transmissa est. Eadem & vitæ nostræ ratio est: Fluunt
ætates, & assidua diminutione atq; adjectione sunt. Nemo est
mane, qui fuit pridiè. Corpora nostra non minus velox cursus
prætervehit, quam flumina. Rapimur cum tempore, per singu-
la temporis, etiam brevissima, momenta. Mutamur quotidiè, ple-
rumq;

rumq; in deterius, raro in melius. Ipse ego dum loquor mutari nos, mutatus sum. Hæc dum mecum cogito (cogitare autem debemus omnes) non temerè cum *Ephesio Philosopho* humana cuncta lamentabili voce deflere incipio. Imò cum *gentilium sapientissimo* admiror sæpius communem hanc nostram omnium ac naturalem prorsus dementiam, quod tam chara nobis ac sollicita semper sit, *fugacissimæ rei*, corporis nostri cura. *Animus* in cultu torpescit, in otio vim indignè deperdit; *corpus* oleo atq; unguento madet, exquisitisq; saginatur epulis. Adeò ventri ac gulæ obediunt cuncta, animus verò ad dishonestam damnatur servitutem. Quàm rarræ in mortalibus gemmæ sunt, ingenij gloriam qui firmo proposito querunt, & sine ullo pænitentiæ sensu? Tua hæc virtus est, *Vir Venerabilis*, quas cælestis aura animo Tuo inspiraverat, dotes, sacratissimis & undiquaq; tutissimis consecrâsse studijs. Divina meditaris oracula, conatu ut satis pio, ita & successu non infelici. Naturæ pariter secreta rimaris, gloriâ certè haud impari. Et quid prolixum laudum Tuarum recensebo catalogum? Dicant quid sentiant alij, quibus de ingeniis judicare datum est. Ipse ego, quotiens Tui mihi succurrit memoria, lætor in sinu mecum veherentius, neq; id frustra. Nunquam enim pigebit, scio, Tecum, tam charo, tam fido homine iunxisse amicitias. Hoc tantum ausim dicere in laudes Tuas, neq; enim ideò vel Tibi adulari, vel alijs imponere velle videbor: Ipsiū hoc quod Tibi elegeras, thema, difficulti suâ subtilitate loquetur, non vulgariter Te sapere. Tu modò vires, quas intra pectoris Tui angustias clausas adhuc servas, explica porrò feliciter. Mihi crede, verus vates sum, non ignorabit nomen Tuum venturorum seculorum posteritas. Et tantum nunc quidem. Vale interea, *Musarum delicium!* Et habe hoc primum nostræ, recens quidem enatæ, at non nisi in duplicato nostrum utriusq; funere intermorituræ, necessitudinis testimonium, quod plus quàm volante manu, animo tamen serio, gratulabundus Tibi reliquit

JOHANNES COLLIANDER
Wex. Alumn. Regius,

C

Eximia

Eximia charitate dilecte Frater
Dn. GABRIEL WALLENI.

L Iteras Tuas elegantissimas accepi, in quibus dicas Te consensu
Venerande Facultatis Philosophicæ, sub præsidio Magnifici DN.
Rectoris, Patroni Tui & mei honoratissimi, de formâ Physicâ velle
Aggrégatas. Gratulor mihi: Gratulor Tibi: interim audin veras,
quæ fateri, necessum habeo. Multa sunt quæ ab alijs tardissime,
non absq; labore diuturno & impensa gravi acquiruntur: Cum æ-
tatis tamen magno dispendio huc & illuc dilabundur. Sunt & que
naturæ atq; ingenij solius beneficio nullo modo præstari possunt: artis
tamē operâ promptissime expediuntur, & hinc certe, ut in geniorum fe-
licitati minus quam institutioni & exercitationi artificiose tribuendū
esse, haud pauci semper opinatis sint. Contrarium cum venia, quo-
rum interest, sentio, qui forte à facilioribus & notioribus, ad mi-
nus nota & facilia, nos progredi jubebunt: Sed hos omnes Ego obse-
ero (ut verbis divi Chrysostomi: Hom: 21. in Gen: utar) ne simpliciter
ea, que in S: sacris scripta sunt, transcant. Nihil enim hic scri-
ptum est, quod non multas habeat sensuū Divitias: à Spiritu S. editæ
Scripture Divine ingentem in se continent Thesaurum. unico verbo:
in Materia nunc tua miror veterum studium, miror recentiorum in-
dustriam. Tu de Formâ Physicâ certi quid statue, defende, eris mi-
hi magnus Apollo. Ingenium novi, Te id præstare posse, quod o-
mnes non valebunt. Novi Te in celeberrimâ Svecionum Academia
Ubsaliensi, parentibus, non Patronis ac benefactoribus magnis orba-
rum, in castris Musarum, non sine laude militasse: ut non dicam
quod Arosia puerile Tuum iudicium, & iuvenilem ardorem mira-
ta sit in messe ætatis Tuæ, nunc virilem expectans propediem sege-
rem. Eveniet, spero: faxit modō Deus, & cæptis tuis benedicat; ve-
lint promotionem tuam Fautores & Promotores nostri, ubi cunq; sint;
velis ipse in studio & studio pergere & decurrere assidue & felicitore.
Vale frater optime: solatium Wallenianæ domus, & Patriæ West-
manniae olim egregium decus; dum per angusta ad angusta: per
varios casus, per tot discrimina rerum, ad celsum virtutis fastigi-
um & arcem honoris Tē evexerit ac ad penates patrios sospitem re-
duxerit Deus. T: O. M: Cui Te commendatum unicè cupio

Dabam in illustri aula Sonnæs.

6. Augusti, A. 1674.

Frater Tuus.

ANDREAS WALLENIUS.

DN. GABRIEL WALLENI,

Fautor & Sympatriota dilecte.

PULCHRÈ antehac in Castris Arosiensibus decertaveras, pulchritus in Ursaliensibus, Sed nunc demum B. C. D. in Aboensibus pulcherrime. Et quid non pulcherrime? ipsæ Musæ, de quibus Beatoe memoriae parens ac uterq; Avus Tuus, Venerabilis Dn. Walleni, optime mesiti fuerant, Tibi, hæreditatis quasi jure, singularē indulgere gratiam. Debet natura ingenium; quod sequaris, prosapia exemplum. Amplius exigis? paucis, mihi crede, tam auspiciatō in sacra-tissima Musarum adyta penetrare contingit; qui tamen cum ærumnâ suâ & egestate maximâ luctari malunt, quam animi cultum non assequi. Sed Tuos, quos exantlas, labores, voluptas ac securitas brevi excipient. Si rectè examinas, labores non sunt: per amœna enim in bifidum parnassi culmen enixus, continuâ virtutis viâ ad ingentem gloriarum gloriâ didicisti. Quod autem de *Forma* pulchritè differens, ingenij. Tui uberiores foetus edas, in eo meherculè (quod omnes saniores Mystæ faciunt) non naturalem duntaxat, vi Divinitus in primâ creatione impressâ; sed & supranaturalem illam Metamorphosin, qua Ἰαίγγελοι futuri sumus, piâ mente meditaris. Nobile sanè & accurato dignum examine Argumentum! Quicquid enim ornatus totum universitatis hujus Theatrum, quicquid etiam virium tota Natura habet, sola sibi *Formam* vendicat. Tolle *Formam*, omnis certe vis, quâ tellus, quâ pontus, quâ æther pollut, evanescet planè, & in indigestum illud Chaos singula corpora redibunt. Quod superest, Dn. Walleni, Tibi de auspiciatissimâ, in celeberrimo hocce, quod Aboe est, Athenæo, Athleticâ, ex animo gratulor, Deumq; supplici pectore precor, telæ studiorum Tuorum auspiciatō pertexenda benedictionem largiri dignetur,

gn̄etur, ut post Beatom parentem, novam, eamq; firmam;
labantibus Camœnis columnam addere valeas. Sic tandem
fiet, ut quorum facta imitari satagis, eorum quoq; gloriam
ritē feliciterq; sis æmulaturus.

Officiosa Gratulationis
ergo scribebat

JOHANNES J. HEDBERGIUS
Westmannus,

Componunt alij deductos ordine versus,
Iple sed exiguo carmine sensa feram...
Et tibi W ALLENI multum Præceptor amande
Cum bene disceptas, prospera cuncta precor.
Hac ego sic roveo: firmit mea vota salutis
Et vita Dominus, qui regit astra, Deus!

Hisce apud Ven. Dm. Responden-
tem memoriam sui extare
voluit

P E T R U S J O H. S E R L A C H I U S
Nylandus.

